

# **(UNEP/ PAP/RAC) ARİHİ ALANLARDA YENİLEŞTİRME PROJELERİNİN PLANLANMASI, TASARLANMASI VE UYGULANMASI ÇALIŞTAYI SONUÇ VE TAVSİYELERİ: Barselona, 25 Ekim 1990**

*(Conclusion and Recommendations: Workshop on Planning, Designing and Implementation of Rehabilitation Project in Historic Areas, Barcelona UNEP/ PAP/RAC, 25 October 1990)*

## **I. GENEL SONUÇLAR**

1. Tarihi alanlardaki inşaat çalışmalarının planlanması, tasarlanması ve icrası yerleşik mirasın bütünlüğü restorasyon / yenileştirme sürecinin son safhasıdır. Bu son aşama PAP/RAC tarafından 1987'de Marsilya'da, 1988'de Cenova'da, ve 1989'da Split'te düzenlenen çalıştaylarda tartışılan metodolojik yaklaşımın üç safhasını doğrudan takip etmektedir. Bu çalıştaylarda kabul edilen metodolojik yaklaşımlar ve inşaa işlerinin planlanması, tasarlanması ve uygulanması ile ilgili olan yaklaşım hep birlikte bir bütünü parçalarını oluşturmaktadır.

2. Bütünlük yenileştirme süreci, disiplinler arası ve çok disiplinli olarak hazırlanması gereken plan ya da tasarımın türüne yani uzun vadeli fiziksel ya da kentsel veya detaylı bir plan mı veya kentsel ya da mimari bir tasarım mı olduğuna dikkat etmeksizin uygulanmıştır. Planlama ya da tasarlama görevi ne kadar detaylı olursa ilgili mirasın planlama ve tasarlama gereksinimleri üzerine araştırma yapmak o kadar zahmetli olmaktadır.

3. Mimari mirasın geçmişten günümüze ve geleceğe doğru var olmasını sağlamak için hakkında eksiksiz bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Ayrıca, Akdeniz ülkelerinin geçmişte ortak bir kültürü paylaştığını ve bunun uygun bir yorumlama ile yaşatılması ve sürdürülmesi gerektiği unutulmamalıdır.

4. Bütünlük sürecin gerçekleştirilmesi, koruma altına alınmış, restore edilmiş ya da yenileştirmeye tabi tutulmuş olan binaların kalıcı bakımının sağlanmasının yanı sıra, her ülkenin kendine özgü koşullarına uygun bir idari yönetimin olmasına bağlıdır.

5. Yerleşik mirasın yenileştirilmesindeki bütünlük sürecin daha önceki safhaları gibi, planlama, tasarlama ve uygulama safhaları da bu alandaki deneyimlerin alış verişini ve düzgün bir biçimde kullanılmasını kolaylaştırmak için ortak bir Akdeniz bilgi sistemi gerektirmektedir.

## **II. PLANLAMA**

Aşağıdakilerden dolayı:

- Akdeniz kentleri yoğun kentsel dokuları ve sakinlerinin canlılığı ile nitelendirilmektedir;
- tarihi kökler bir bütün olarak, yani işlevleri çağdaş yaşamla uyum içinde olan çok işlevli kentler olarak düşünülmelidir.
- farklı kısımların homojen bir kent olgusu yaratarak tabakalaşmaları hususunda bu kentlerdeki tarihi binalar statik olmaktan ziyade dinamiktir;
- bölgenin genel gelişiminde yer aldığı zamanlarda, yerleşik mirasın korunması fiziksel olduğu kadar toplumsal olarak da yapılmalıdır;

1. Tarihi dokunun canlılığı Akdeniz'deki tarihi kentlerin korunmasının temel güvencesidir.

2. Vatandaşların bütün planlama kavramlarında yer alması bu hedefe ulaşılmasına yardımcı olur.

3. Planlama, bir yandan uygulama yolları ve araçlarını sağlarken, diğer yandan toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bir araç olmalıdır.

4. Koruma planlaması için aşağıdakiler gereklidir:

- koruma planlaması, planlama dili ve araçlarını uygulama yetisine sahip kentsel bir hareketin bir parçasıdır.

- genel hedefler, tarihi dokuların fiziksel gereksinimlerine ve buralardaki halkın toplumsal ihtiyaçlarına saygı gösterir;

- ilgili hizmetler, planın oluşturulması ve vatandaşların katılımının sağlanmasını mümkün kılmak için uygun bir biçimde düzenlenmelidir;

- farklı koşullarda uygulanabilecek, ama aynı zamanda planlama müdahalesinin gerçekleştiği duruma uygun araçları içeren bir yöntem benimsenir.

5. Genel planlama çerçevesinde, aşağıdakiler göz önünde bulundurulmalıdır:

işlev: tarihi öz, çağdaş bir kentin tüm işlevlerini üstlenemez; bu nedenle bazı işlevler başka kentsel alanlarla yer değiştirmelidir.

yeterlilik: kamu yönetimi, nüfusun dahil olmasını ile şehir planlama araçlarını sağlayarak planlamayı yürürlüğe koyarken, bu planların ortaya koyduğu hedeflere saygı gösteren vatandaşlar bu planların eyleme dökülmesini mümkün kılmalıdır.

araçlar: araçlar her zaman koruma sorunları ile doğrudan ilgili olmak zorunda değildir; uygulandığı zaman dolaylı olarak yeniden canlandırmaya katkıda bulunan stratejik eylem anlamına da gelebilirler.

planın hazırlanması: uygulanan metodoloji, çalışmaların değerlendirilmesi, tasarlanması ve uygulanması sonucu edinilen bilgilerden ortaya çıkan, birbiri ardına gelen işlemleri göz önünde bulundurmalıdır. Bu safhalar fiziksel ve toplumsal analizlerden, vatandaşlarla yapılan müzakerelerden, işlemlerin planlanmasından ve müdahale izni almaktan oluşur.

Hedefler: temel hedefler aşağıdakiler gibi olmalıdır:

- yersiz yenilikler ya da değiştirmeler yapmaksızın tarihi

bütünlük sağlayarak mevcut yerleşik mirasın değerini yükseltmek;

- tarihi merkezlerin geleneksel işlevlerinin yanı sıra iskan, el sanatı, ve ticaret gibi çevre ile uyum içinde olan uygulamaları garanti etmek;

- uygunsuz işlevleri ve trafiği bu alanlarda yasaklamak;

- yerleşik miras, sakinlerini dezavantajlı bir konuma getirmeksizin, ve ayrıca ekonomik faydalarını garanti altına alarak, ekonomik ve kültürel bir kaynak olarak kabul etmek

7. Akdeniz kentlerinin yerleşik mirasının korunması antik dokuya uygulanan her yeni dolgunun mevcut bağlama mükemmel bir biçimde uymasını şart koşmaktadır. Bu bütünleşme, yerleşik mirasın özellikleri tüm detaylarıyla incelenmeden imkansızdır. Mimar, kendisini “genius loci”ye tabi tutmalıdır; bundan böyle bu meslek ahlakının bir parçası olacaktır.

#### IV. REHABILITASYON TASARIMLARININ UYGULANMASI VE BINA İŞLERİNİN TASARIMI VE UYGULANMASI

##### Plan ve Tasarımların Uygulanması

1. Görülen odur ki planların ve tasarımların uygulanmasında farklı yasalar benimsenmelidir ki tarihi alanlar yasal olarak güvence altına alınabilsin.

Farklı tarihi alan tipleri farklı koruma kategorileri gerektirir, örneğin genel ve hususi kısıtlama alanları; tarihi doku içinde yer alan alan ve binaların

korunması ve rehabilitasyonu ilkelerini içeren kamusal arazi kullanımı planları

kapsamına giren koruma ve geliştirme planlarının korunması altında olan sektörler

gibi. Bu ilkeler özellikle yıkım, yeniden yapılandırma, kullanım ve alan

temizliđi üzerinde kontrol sahibidir.

2. Bu yönetmelikler, ve tüzükler kentsel planların düzgün bir biçimde uygulandığını temin etmelidirler. Bir dizi talimat ya da tavsiye vasıtasıyla uyumlaştırmmanın yanı sıra, mevcut binalarla gerekli dönüşümler arasında uzlaşma sağlanmalıdır. Farklı durumları birbirinden ayırt etmek için bir mimari unsurlar, detaylar ve bunların tipolojisi envanteri gereklidir. Detaylı bir mimari özellikler ve mekansal düzenleme planı binaların ve çevrelerindeki alanların, her bir vakada mümkün olduğunca çok hakim unsur bakımından özelliklerinin tanımlanıp sıralanmasını mümkün kılabilir.

İnşa işlerinin yürütülmesi

3. yerleşik çevrelerde inşaat işlerinin yürütülmesi özellikle mimari mirasın rehabilitasyonundaki bütünleşik sürecin rehabilitasyonudur, çünkü önceki safhalarda yapılan işin işlerin tüm sonuçları bu aşamada görülür.

4. diğer alanlardaki projelerin uygulanmasından farklı olarak, tarihi alanlarda müdahale oldukça özgündür. Bu durum, özellikle aşağıdakilerde belirgindir:

- bina arsasının düzenlenmesi, ki bu çalışmalar sırasında tarihi kentin normal işlevini engellememelidir;
- inşa teknolojisi, ki bu yeni gelişmelerde kullanılanlardan farklı olarak tarihi çevrenin hem ekonomik gereksinimlerine hem de özgün karakterine saygı göstermektedir;
- inşa malzemelerinin nakli, ki bu tarihi alanda kurulacak eşsiz bir tedarik sisteminin parçası olmalıdır;
- kalıcı olarak tarihi alanlarda çalışacak olan işçilerin uzmanlaştırılması, ki her yeni inşa sahası oluşturulduğunda temel düzeyde bilgilendirme ve eğitim zahmetinden kurtulunabilsin.

Öğrenci Çevirmen: Mert Erdil

Öğrenci Proje Asistanı: Gözde Şakar